

karakter. Neka se osobito naši ljudi od knjige, pisci sviju vrsta literarnog djelovanja, napoje na ovim stranicama kao na vrelu koje osvježuje. Njihove će duše naći tračak svijetla, koje će oni, ako budu htjeli, moći i znati raspiriti na korist naroda za koji rade!

Ne ulazim u pojedinosti niti se osvrćem na gdjekoj tu misao, što se kao posebno autorovo gledanje odvađa od općeg i u većini usvojenoga naziranja n. pr. o prostituciji, seksualnoj higijeni, psihoanalizi i dr. Razumljivo je da takovih misli u ovakovom djelu mora biti. Ali one ne kvare cjelokupnoga dojma niti jedinstvenosti pogleda, što ih ova knjiga zastupa. Po tomu je svom glavnom stavu ona jedna akvizicija za našu kulturnu sredinu

prof. A. Živković.

N. de Baumgarten, Aux origines de la Russie, Roma (Orientalia Christiana Analecta) 1939. str. 88. Lit. 18.

Djelo, koje prema riječima auktorovim ima kao temu: početke Rusije, zamršeno pitanje prve pojave Rusa u povijesti. Prava ruska povijest počinje 941. Sve prije toga su samo »legende, predaje, izmješane s fabulama«. Nestorova »Primitivna kronika« je puna nejasnoća i anahronizama. Auktor na temelju brojnih starih pisaca bizantinskih i arapskih, koji spominju što god u vezi s imenom »Rhos«, »Rotzi« paralelno s ekspedicijama Normana, Skandinavaca u krajeve Bizanta ističe: »Teško je poreći utjecaj Skandinavaca na Rusiju . . .« (str. 18.) Postavlja tezu: da su zavojevači Normani (Rusi) zavladao nesjedinjenim narodima slavenskim, dali im ime, a primili jezik, vjeru i običaje (str. 19). (Prim. Francuske, Bugarske!) Pobija tezu Vasilievskog, koji na temelju legende o sv. Georgiju Amastridskom i sv. Stjepanu Surožskom izvodi podrijetlo Rusa iz Tamatarga ili s Krima, te mu prvi spomen stavlja mnogo ranije (prije g. 860). Po Kronici prviput se spominju Rusi 825 i osnivač države Rurik. Unoseći nešto škrtog svijetla u povijest: Olge, Igora, u prve tragove kršćanstva u Kijevu te stav Sviatoslava prema kršćanstvu i njegov pohod Bugarskoj iza smrti Simeona. prisiljen je da zaključi: »Čitavo izlaganje — koje sam učinio — samo je skup vjerojatnosti . . . To izlaganje ipak nailazi na stanovite historijske činjenice, koje — čini se — prije treba usvojiti nego li odbiti«. (str. 77). Knjiga je posvećena uspomeni Pape Pija XI. koji ju je par dana prije smrti primio. Donosi u dodatku jednu Genealošku tablicu, Index imena lica, i geografski index.

Djelo je rađeno s mnogo mara i strpljivosti, pa ga neće moći mimoći nijedan povjesnik ruske historije.

Đuka Marić.

Crnica dr. Antonius, Commentarium theoretico-practicum Codicis Juris Canonici, Vol. I, Normae Generales et De Personis (Bibliotheca theologica cura Instituti theologici O. F. M., Makarska, Jugoslavia, Lib. 4). Šibenik 1940. In 8°, pp. XXXI+513. Cijena 90 dinara, za inozemstvo 40 Lit.

Poznati naš pravnik dr. Crnica nakon objelodanjenog djela o općim pravilima kanonskog prava na hrvatskom jeziku, koje je zamišljeno prvenstveno kao školski priručnik, daje nam sada novo djelo iz područja kanonskog prava na latinskom jeziku. Ovo sadržaje tumačenje

prve i druge knjige crkvenog Zakonika. Čitavo djelo u planu imalo bi obuhvatiti tri sveska: u drugom bi imao slijediti tumač treće, a u trećem tumač četvrte i pete knjige crkvenog Zakonika.

Razlog radi kojeg se autor dao na pisanje latinskog komentara i prije nego je svršio započeto djelo na našem jeziku, po njegovim riječima jest: što drugi komentari pisani metodom institucija obrađuju neke stvari prekratko i nedovoljno, dok druge, koje su jednako vrijedne i za praktični život potrebne, i ne spominju; jednako sistematska djela i komentari, koji su upotrebljavaju u visokim školama, tzv. schola textus, da su preopširni tako te se u našim školama ne mogu upotrebljavati. Otuda — prema dru Crnici — i dolazi u mnogo slučajeva nepoznavanje crkvenog prava. Da tome pomogne dr. Crnica upotrebljava jedan novi način izlaganja, koji se u biti ne udaljuje od metode tumačenja teksta, koju upotrebljava n. pr. Blat u svom djelu *Commentarium textus Codicis iuris canonici*, ili Toso u svojim *Commentaria minora*. Dr. Crnica donosi najprije potpuni tekst kanona, a u tumačenju se opširnije osvrće samo na ona mjesta, koja mu se čine nejasnim. On ih tumači, osvjetljuje primjerima i paralelnim mjestima. U tome se ističe odlično poznavanje kanonskog prava kod autora i njegovo praktično primjenjivanje.

Moglo bi se ovom načinu prigovoriti to, što autor donosi cijele zakonske tekstove. Sigurno je da to olakšava u mnogom uporabu djela, kad se svaki tekst ima pred očima. Ali obzirom na to što će svaki čitač imati uvijek crkveni Zakonik u rukama, i što donošenje čitavih tekstova znatno povećava opseg djela i prema tome i njegovu cijenu, vjerujemo da bi bilo bolje, da je tekstove autor ispustio na korist tumačenja.

U izlaganju je dr. Crnica, kao i inače u svojim djelima i stručnim raspravama, vrlo jasan. U spornim pitanjima spominje mišljenja raznih pravnikâ, ali donosi ono koje mu se čini boljim i vjerojatnijim. Dr. Crnica ne slijedi slijepo tuđih izvoda i tumačenja u pravnim pitanjima. On ima i svojih originalnih mišljenja, koja smo već susretali u g. re spomenutom djelu na hrvatskom jeziku, ili u njegovim raspravama objelodanjenim u *Ius Pontificium* ili u *Novoj Reviji*. Za praksu bit će od naročite koristi upute o načinu postupka u raznim pravnim slučajevima, kao što će dobro doći i formulari za razne slučajeve koje autor mnogo puta donosi.

Šteta je što se je u ovakovom djelu, koje ima pretenziju da se proširi i na međunarodnom tržištu, potkralo dosta tiskarskih grešaka.

Gledajući na djelo kao cjelinu sigurni smo da će biti od velike koristi kako slušateljima teologije, tako i svima koji se bilo na koji način bave pitanjima kanonskog prava: župnicima, kapelanima, crkvenim kancelarijama itd. To nam jamči i samo ime pisca, koji je kao dobar poznavalac kanonskog prava poznat i u internacionalnom svijetu.

Dr. K. Karin.